Rhagfyr 2023 – Chwefror 2024

Da Byw

FARMING connect cyswllt FFERMIO

Rhwydwaith Ein Ffermydd

Cynhaliwyd **5** Prosiect Grŵp Trafod yn cynnwys **85** o ffermwyr:

- Rheoli ac atal mastitis clinigol ac is-glinigol
- Lleihau amonia mewn diadelloedd defaid masnachol
- Prosiect uwchsain thorasig ar ffermydd
- Allyriadau nwyon tŷ gwydr Defaid - beth os…?
- Effeithlonrwydd y ddiadell a lleihau clefydau rhewfryn

Grwpiau Trafod

Themâu	Nifer y Cyfarfodydd Grwpiau Trafod	Nifer yr oriau Trosglwyddo Gwybodaeth	Unigolion a gefnogwyd
Da byw	40	75.5	209

Enghreifftiau da byw:

- Clefydau rhewfryn
- Elfennau Hybrin mewn systemau Bîff
- Data'r ddiadell ac archwiliadau post mortem
- Arwyddion y fuwch
- Ansawdd llaeth a hylendid
- Genomeg a magu heffrod

Dosbarthiadau Meistr

90 o fynychwyr ar draws **8** Dosbarth Meistr gan gynnwys -

- Meistr ar Ffrwythlondeb – buchesi sugno
- Meistr ar Fagu Lloi
- Meistr ar Gloffni – Llaeth a Defaid

Adborth:

"O ganlyniad i'r dosbarth meistr, byddaf yn lleihau am faint mae'r gwartheg llaeth yn sefyll er mwyn gwella iechyd a lles anifeiliaid."

Hyfforddiant Achrededig

Cefnogwyd **77 o unigolion** o **75 busnes gwahanol,** gan gwblhau **79 o gyrsiau hyfforddiant.**

Darparwyd 1233 awr o hyfforddiant a'r cyrsiau mwyaf poblogaidd oedd:

Cwrs	Unigolion a gefnogwyd	Oriau Hyfforddiant a ddarparwyd
Sganio defaid	20	280
DIY Ffrwythloni artiffisial	19	408
Cneifio defaid gyda pheiriant	16	256

Adborth:

"Fe wnes i ddysgu llawer. Fe es i o fethu â chneifio i allu cneifio'n eithaf da erbyn diwedd y cwrs." **(Cneifio defaid gyda pheiriant)**

Mentora

57 unigolyn wedi cael mynediad at fentora

202 awr o fentora

167 sesiwn fentora

Roedd 58% o'r holl sesiynau'n ymwneud â'r thema hon

Mae unigolion yn gofyn am wasanaeth mentora ar y pynciau canlynol sy'n ymwneud

Ceisiadau a dderbyniwyd

- Defnyddio cŵn defaid **17**
- Iechyd a lles anifeiliaid **3**

Mae dyfyniadau o ddyddiaduron mentora'n cynnwys:

"Buom yn trafod bwydo, pori a dognau. Fe wnes i eu tywys o gwmpas y siediau dofednod ac egluro sut mae hyn yn gweithio. Eglurais i'r mentai sut i raddio ŵyn drwy ddethol 5 oen ac egluro beth yw ŵyn ysgafn, canolig, trwm a gorbwysau."

"Sgwrs gyda'r mentai am y rhestr o fanteision ac anfanteision ei fenter sugno o safbwynt ariannol ynghyd â manteision ac anfanteision llai amlwg. Gofynnais i'r mentai gyfrifo mynegai lloia ar gyfer ei fuches sugno."

"Mae'r mentai wedi magu mwy o hyder ac roedd y ci'n gwrando'n well. Mae cyfarwyddiadau chwith a dde'r ci wedi gwella ond mae angen mwy o waith. Mae'r ci'n awyddus i weithio gyda'r defaid ac nid yw'n fodlon gwrando ar y cyfarwyddyd i stopio."

Clinigau

Cwblhawyd **56** clinig

Adborth:

"Roedd y wybodaeth am brofi dŵr unigol yn ddefnyddiol iawn, ac mae wedi ein helpu i gynllunio ein maeth/ategolion ar gyfer geifr drwy wybod beth sydd yn y dŵr a beth sydd angen ei ychwanegu. Fe wnaethom ni hefyd ganfod lefel o halogiad bacteria nad oeddem yn ymwybodol ohono, felly byddwn yn gosod offer hidlo eleni gobeithio pan fydd y cyllid yn caniatáu."

Digwyddiadau ymwybyddiaeth strategol

4 Digwyddiad **60** o fynychwyr

Roedd y digwyddiadau hyn yn canolbwyntio ar faeth da byw.

Adborth:

"Digon o wybodaeth berthnasol, roedd gan y siaradwr ddigon o wybodaeth, ynghyd ag awgrymiadau ar gyfer busnesau"

Agrisgôp

9 cyfarfod Agrisgôp wedi'u cynnal:

- **60** o fynychwyr
- **24** awr

Bu grwpiau a fu'n cyfarfod yn ystod y cyfnod yn canolbwyntio ar y canlynol:

- Nod y cyfarfod oedd diweddaru aelodau ar y gwaith ymchwil diweddar sy'n cysylltu cloffni a geneteg. Y brif neges oedd ddechrau ymgorffori 'Mantais o ran Cloffni i benderfyniadau genetig ac i edrych ar genomeg heffrod er mwyn helpu gyda phenderfyniadau bridio.
- Bu'r cyfarfod yn canolbwyntio ar aelodaeth ac achrediad Pasture for Life a sut y byddai hyn yn gwella effeithlonrwydd y fferm drwy rannu syniadau a phrofiadau gyda ffermwyr eraill sydd hefyd yn gweithio i beidio â defnyddio ddwysfwyd a grawn i leihau costau mewnbynnau porthiant.
- Diweddariad ar y data meincnodi ar gyfer y grŵp gan gynnwys sgoriau symudedd, sgoriau symudedd llaethiad cyntaf a nifer yr achosion o glwyfau. Buom yn trafod amcanion y grŵp at y dyfodol gan ganolbwyntio'n bennaf ar heffrod.

e-ddysgu

85 Cefnogwyd **85 unigolyn** o **73 busnes gwahanol**. Roedd y rhan fwyaf ohonynt o fewn y sector Amaeth – Llaeth. Cwblhawyd 51 cwrs.

Modiwl	Unigolion a gefnogwyd
e-ddysgu: Uned Orfodol: Cloffni mewn Gwartheg	32
e-ddysgu: Uned Orfodol: Ffrwythloni Artiffisial	32
e-ddysgu: Erthylu mewn Gwartheg	5
e-ddysgu: Asesiadau Sgôr Cyflwr Corff - Defaid	5
e-ddysgu: Erthylu mewn Mamogiaid	5

Ceir 71 o fodiwlau e-ddysgu ar BOSS erbyn hyn. Mae'r modiwlau newydd a ychwanegwyd yn cynnwys:

e-ddysgu: Defnyddio Anthelminitigau yn Gynaliadwy
e-ddysgu: Ymwrthedd i Wrthfiotigau

Gweithdai Iechyd a Lles Anifeiliaid

494 Cefnogwyd **494 unigolyn** o **372 o fusnesau gwahanol**

Gweithdai a Gynhaliwyd	Nifer yr unigolion a gefnogwyd	Nifer yr oriau o hyfforddiant
45	620	1860

O'r 14 pwnc a gyflwynwyd mewn gweithdai, dyma rai o'r pynciau mwyaf poblogaidd:

Pwnc gweithdy	Unigolion a gefnogwyd	Oriau o hyfforddiant
Colli Ŵyn Rhan 1: Erthylu a Maeth	620	1860
Bwydo'r Ddiadell i Sicrhau'r Perfformiad Gorau	45	45
Cloffni mewn defaid	45	45
Colli Ŵyn Rhan 2: Colledion ŵyn o enedigaeth hyd at ddiddyfnu	45	45

Adborth:
"Cwrs gloywi da cyn wyna gan filfeddyg fferm gwybodus ac ymarferol." (Colli Ŵyn Rhan 1: Erthylu a Maeth)

Gwasanaeth Cynghori

Fe wnaeth y gwasanaeth gefnogi'r cyngor canlynol:

- **40** Iechyd anifeiliaid a bioddiogelwch
- **187** Milfeddygaeth arbenigol
- **15** Da byw

Adborth:
"Cymorth a chyngor ardderchog sydd wedi bod yn ffynhonnell wybodaeth bwysig ar gyfer y busnes"
"Cyngor anhygoel, wedi gwneud gwahaniaeth mawr i'n busnes"

Cymorthfeydd

Cwblhawyd **35** cymhorthfa. Roedd pynciau'n cynnwys -

- Maeth
- Ansawdd llaeth

Erthyglau

Gallai prawf DNA malwod llaid roi atebion o ran perygl llyngyr yr iau mewn diadelloedd defaid Cymru

Rhaglen Geneteg Defaid Cymru

- **2** Taith Astudio Geneteg
- **5** Gweithdy Geneteg
  - Cofnodi yn ystod wyna (â llaw) • Cofnodi yn ystod wyna (DNA) • Defnyddio EID i gofnodi perfformiad y ddiadell • Gweithdy Bridio a'r Farchnad Eneteg
- **1** Datganiad i'r Wasg Geneteg - Cyfarfodydd adolygu blynyddol
- **1** Gweminar Geneteg - Maeth y famog – cyn ac ar ôl wyna
- **2** Cyfarfod Adolygu Blynyddol - Cynnydd genetig a bridio ar gyfer y dyfodol
- **2** Clinigau geneteg (un-i-un) - EID a meddalwedd

www.llyw.cymru/cyswlltffermio

Ariennir gan Lywodraeth Cymru
Funded by Welsh Government